

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет культурології
Кафедра менеджменту культури та соціальних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти

Освітньо-професійна програма «Менеджмент культури та соціальний маркетинг»

на тему: «Особливості соціокультурної адаптації (створення інклюзивного хабу)»

Виконала: студентка
спеціальність 0.28 «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Козлова К.О.

Керівник: кандидат культурології,
ст. викладач кафедри менеджменту культури та
соціальних технологій

Мірошніченко В.С.

Кваліфікаційна робота допущена до захисту
рішенням кафедри менеджменту культури та соціальних технологій
Протокол № ___ від «___» _____ 202__ р..
Завідувач кафедри _____ доц.. Альберт ЦЕРКОВНИЙ

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
1. Ключові поняття дослідження.....	5
2. Соціокультурна адаптація та її особливості.....	8
3. Роль менеджера соціокультурної діяльності у створенні інклюзивного хабу.....	11
РОЗДІЛ II. РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ.....	14
2.1. Розвиток інклюзивної соціокультурної адаптації в Україні.....	14
2.2. Розвиток інклюзивної соціокультурної адаптації у світі.....	16
РОЗДІЛ III. СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ХАБУ	21
3.1. Концепція створення інклюзивного хабу	21
3.2. Комунікаційна стратегія інклюзивного хабу.....	28
3.3. Економічна стратегія інклюзивного хабу.....	32
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Проблема соціокультурної адаптації є провідною в сучасному світі. Соціокультурна адаптація означає пристосування особи до соціокультурних умов. Засвоєння норм, цінностей, мови, звичаїв, поведінки і способу життя, що характерні для оточуючого соціального середовища є важливими факторами для реалізації людини. Особа, яка успішно адаптується до нових умов, може легше взаємодіяти з оточуючими людьми. Розуміючи культуру і кон'юнктуру свого часу, людина має більше можливостей для успіху в різних сферах життя, включаючи роботу, навчання і особисті стосунки.

Інклюзія та включення до суспільства людей з різними особливостями вважається важливим фактором розвиненості соціокультурного середовища. Інклюзія означає можливість соціокультурної адаптації для будь-якої людини, незалежно від її особливостей. Всесвітні компанії все частіше запроваджують і адаптують інклюзію для своїх робітників, а школи — для учнів.

Для України розвиток інклюзивного середовища може стати важливим пунктом для включення країни у ЄС та признанням нас частиною західного світу. Питання інклюзії є важливим для захисту прав людини. Це запобігає дискримінації, врегульовує соціальну нерівність. На сьогоднішній день Україна активно запроваджує інклюзії у всі сфери соціокультурного життя, навіть під час війни і воєнного стану.

На жаль, питання інклюзії будуть все більш актуальними для України через російську агресію. Багато людей зазнало значних фізичних і психологічних травм, що викликає потребу інклюзивного середовища для них. Нашій країні треба достеменно розуміти, як впроваджувати інклюзивність у суспільство.

Створення інклюзивного хабу сприяє залученню і підтримці різних груп людей, виключаючи дискримінацію тих, хто має обмеження і особливі потреби. Хаб пропонує доступність ресурсів, необхідних для соціокультурної адаптації та розвитку людини, надає підтримку тим, хто це потребує. Він є простором

взаємодопомоги та здорової комунікації. Формує потрібне середовище для полегшення соціальної інтеграції людей, у яких це питання є проблематичним.

Ступень вивчення проблеми. В цій роботі було використано літературні джерела з різних дисциплін, таких як соціологія, психологія, маркетинг тощо. Я звернулася до різних авторів, наприклад, Є. І. Головаха, Т. Амстронг, Т. І. Лук'янець та Д. Мілтон.

Об'єкт: соціокультурна адаптація.

Предмет: особливості соціокультурної адаптації.

Мета і завдання. Метою роботи є створення інклюзивного хабу для сприяння соціокультурній адаптації.

Для досягнення поставленої мети вирішуються такі дослідницькі завдання:

- визначення понять «хаб», «інклюзія», «інклюзивний хаб», «соціокультурна адаптація» тощо;
- розкрити роль менеджера соціокультурної діяльності у створенні інклюзивного хабу;
- охарактеризувати особливості соціокультурної адаптації в Україні і світі;
- розробка інклюзивного хабу в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є системність, що за допомогою аналізу джерел вивчає явища в їхньому розвитку та взаємозв'язку.

Практична значимість створення інклюзивного хабу для нейродивергентних людей полягає в тому, що він відкриває нові можливості для цієї групи людей, сприяючи їхній інтеграції у суспільство та покращенню їхнього життя.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів та семи підрозділів, містить 45 сторінок тексту, також включає список використаних джерел.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Ключові поняття дослідження

Соціокультурна адаптація є важливим аспектом індивідуального розвитку і взаємодії людини з різними соціальними та культурними групами. Цей процес є постійним і неперервно протягом усього життя. Він характеризує пристосування особистості до соціокультурних умов, в яких вона опиняється і в знаходиться.

Соціокультурна адаптація включає в себе такі аспекти, як: соціальні норми, звичаї, традиції, релігійні переконання, етикет, тощо. Є невід'ємним елементом інтеграції у суспільстві.

Соціокультурну адаптацію можна поділити на такі види:

- акультурація особистості – це процес засвоєння людиною нової для себе культури. Супроводжується усвідомленням, прийняттям та впровадженням в своє життя цінностей, норм та звичок іншої культури. Як правило, відбувається після переїзду в іншу країну;
- акомодация особистості – процес адаптації людини під нові умови і підлаштування її під вимоги та правила нового соціокультурного середовища;
- сегрегація – процес при якому людина «відгороджується» від нового соціокультурного середовища, надаючи перевагу старим контактам і культурним звичкам;
- адаптація за допомогою компромісів – процес при якому людина намагається знайти баланс між своєю і чужою культурою. Особистість впроваджує нове, але й зберігає своє;
- мультикультурна адаптація – як і в випадку з адаптацією, людина приймає нові елементи і залишає старі, але при цьому відчуває свою приналежність до двох або більше культур одночасно.

Здатність адаптуватися до навколишньої культури дуже важлива. Її вплив на якість життя складно переоцінити. Саме «пасування» до навколишнього

контексту зумовлює успіх особистості у соціумі і її добробут. Отримання якісної освіти та високооплачуваної роботи залежить від включення людини у суспільство і розуміння своєї ролі в ньому.

На жаль існують такі прошарки населення, які можуть почуватися «відрізаними» від соціуму, маргіналізованими. Ці люди не можуть проявляти себе у суспільстві і використовувати свій потенціал. Маргіналізованими називають ті соціальні групи, що знаходяться десь на периферії соціокультурного, економічного та політичного життя. До них відносять:

- людей з інвалідністю;
- етнічні меншини;
- релігійні меншини;
- сексуальні меншини;
- економічно вразливі групи;
- мігранти та біженці;
- жінки та небінарні персони;
- люди з психічними розладами;
- нейронетипові люди.

Нейронетиповими або нейродивергентними називають людей, чиї нейрологічні функції відрізняються від «норми». Спосіб сприйняття світу і обробки інформації є «нетиповим». До них відносять людей з різними діагнозами, такими як: РАС (розлади аутичного спектру), РДУГ (розлад дефіциту уваги та гіперактивності), дислексія тощо.

Соціальна взаємодія нейронетипових людей може сильно відклонятися від загальноприйнятої, що може «відлякувати» від них нові соціальні контакти та можливості. А сенсорне перенавантаження подекуди робить життя надважким для них.

Стигматизація нейродивергентних людей призводить до втрати суспільством нових можливостей, адже ці люди здатні на наукові та творчі досягнення, як і всі інші люди. Проте вони часто не реалізують свій потенціал через те, що в них нема доступу до деяких соціальних можливостей.

Слід зазначити що термін «нейронетипових» не є науковим, але широко використовується працівниками психічного здоров'я. Не всі люди з РАС, РДУГ тощо відносять себе до нейродивергентів.

Для досягнення справедливого і рівного суспільства розвинуті країни впроваджують інклюзію у повсякденне життя. Інклюзія – це концепція про рівні права та можливості для всіх людей, включаючи тих, хто має фізичні, розумові, соціальні або психічні особливості чи обмеження. Інклюзія вимагає адаптації середовища під потреби різних людей, надання усім можливостей на якісну освіту та медицину, працевлаштування та достойний рівень життя.

Інклюзія потребує взаємодії всіх сторін суспільства: урядових органів, неприбуткових організацій, освітніх установ, роботодавців і громадськості.

Основними принципами інклюзії є:

- забезпечення рівних можливостей для всіх людей;
- забезпечення активної участі інклюзивних осіб у своєму і громадському житті;
- створення сприятливого середовища для співпраці між різними групами людей;
- повага прав та гідності кожної особи;
- сприйняття різноманітності.

Щодо створення середовища, ідеальним осередком для будь якої ідеї чи концепції є хаб. Хаб – це центральний вузол або платформа, яка об'єднує різні елементи, людей або організації для спільної взаємодії, обміну ідеями та співпраці. Він може мати форму фізичного простору, де люди зустрічаються та працюють разом, або віртуальної платформи, що об'єднує учасників з різних місць через Інтернет. Хаби створюють сприятливе середовище для спільної роботи, співпраці та обміну ресурсами та знаннями між учасниками.

Інклюзивний хаб – це орієнтоване на спільноту місце, яке сприяє різноманітності, інклюзії та доступності. Він призначений для створення привітного середовища для всіх осіб, незалежно від їхнього походження, здібностей або обставин.

Отже, соціокультурна адаптація є важливим аспектом взаємодії людини з різними соціальними та культурними групами. Цей процес включає засвоєння соціальних норм, звичаїв та традицій, а також здатність ефективно взаємодіяти з приймаючою культурою. Соціокультурна адаптація може відбуватися шляхом акультурації, акомодатії, сегрегації, адаптації за допомогою компромісів або мультикультурної адаптації. Важливо створювати інклюзивні середовища, які забезпечують рівні можливості та повагу до всіх осіб, включаючи нейродивергентних людей. Хаби можуть бути важливими інструментами для створення таких середовищ і сприяння спільноті, різноманітності та обміну ідеями.

1.2. Соціокультурна адаптація та її особливості

Соціокультурна адаптація – це складний, багатоаспектний процес, який описує спосіб, яким особи пристосовуються до культурного середовища, що відрізняється від їхнього. Цей процес передбачає широкий спектр коректив, трансформацій та переговорів, які особа проводить, щоб зрозуміти та ефективно взаємодіяти в новому соціокультурному контексті. Таку адаптацію можуть переживати іммігранти, біженці, іноземні студенти, працівники за кордоном, і навіть туристи до певної міри.

Цей концепт має коріння в різних теоріях та дисциплінах, включаючи антропологію, соціологію, психологію та міжкультурну комунікацію. Він стосується не тільки вивчення нових соціальних норм, цінностей та звичаїв, але й управління психологічним впливом такого переходу та успішного пересування новими соціальними та культурними ландшафтами.

Процес соціокультурної адаптації часто ділять на два основні компоненти: психологічний та соціокультурний. Психологічний компонент адаптації в основному стосується емоційного та психічного здоров'я осіб під час процесу адаптації. Він включає у себе управління почуттями стресу, тривоги, депресії, самотності та відчуження, які можуть виникнути в незнайомому оточенні.

Соціокультурний компонент, з іншого боку, пов'язаний з вивченням та набуттям навичок, необхідних для ефективної взаємодії та функціонування в рамках нової культури. Це включає розуміння соціальних норм, звичаїв і цінностей, а також вивчення мови, якщо вона відрізняється.

Ступінь і швидкість соціокультурної адаптації можуть значно варіюватися серед осіб і залежать від ряду факторів. Ці фактори включають особисті характеристики, такі як стійкість, відкритість та гнучкість; попередні досвіди культурних переходів; володіння мовою; і характер соціальної підтримки, доступної в новому середовищі. Сам соціокультурний контекст також відіграє важливу роль. Сприйняття приймаючої культури, ступінь культурної відстані між оригінальною культурою особи та новою, а також наявність дискримінації або упередженості можуть значно впливати на процес адаптації.

Важливо пам'ятати, що соціокультурна адаптація не означає повної асиміляції, коли особи відмовляються від своєї первісної культури і повністю приймають приймаючу культуру. Замість цього успішна соціокультурна адаптація часто бачиться як досягнення збалансованого бікультуралізму, коли особи вміють інтегрувати елементи як своєї оригінальної, так і приймаючої культури. Це може привести до багатшої, більш різноманітної культурної ідентичності, а також сприяти міжкультурному розумінню та співпраці.

Розуміння та сприяння соціокультурній адаптації важливі в нашому все більш глобалізованому світі. Це можна зробити за допомогою різних засобів, таких як міжкультурна освіта, навчання культурної чутливості, сприяння інклюзивним політикам і середовищу, а також надання психологічної підтримки тим, хто переживає культурні переходи.

Починаючи з XI століття, інклюзивна соціокультурна адаптація зростає за важливістю та масштабами. Потреба в інклюзивності виходить за межі просто прав та можливостей, але також стосується визнання та прийняття різноманітних ідентичностей та досвідів.

Одна з основних областей, де все більше визнають інклюзивну соціокультурну адаптацію, – це область психічного здоров'я. Проблеми з

психічним здоров'ям, включаючи стрес, депресію та тривогу, - це глобальні проблеми, які впливають на осіб з різних соціокультурних середовищ. Однак історично лікування та втручання в області психічного здоров'я часто розроблялись у конкретних культурних контекстах, що призводило до відсутності культурної компетентності в догляді за психічним здоров'ям. Вирішення цієї проблеми включає не лише включення різноманітних точок зору в дослідження та практику, але також визнання та усунення стигми та дискримінації, які можуть виступати перешкодами для доступу до послуг з психічного здоров'я.

Інша область росту – це сфера цифрової інклюзії. З появою цифрової ери інтернет став важливим інструментом для комунікації, освіти та зайнятості. Однак цифровий розрив – розрив між тими, хто має доступ до цифрових технологій, та тими, хто не має, – залишається значною проблемою. Це стосується не лише доступу до інтернету та цифрових пристроїв, але й спроможності ефективно використовувати ці інструменти – часто це називають цифровою грамотністю.

Роль інклюзивної соціокультурної адаптації у сталих екологічних практиках – це ще одна область розвитку. Зміни клімату та екологічне знецінення впливають на всіх, але вони часто непропорційно впливають на маргінальні спільноти, які зазвичай мають менше ресурсів для боротьби з цими проблемами. Тому вирішення екологічних проблем вимагає прийняття інклюзивного підходу, який бере до уваги потреби та перспективи цих спільнот. Це може включати, наприклад, включення традиційних знань в екологічні політики та практики, або забезпечення того, що перехід до зеленої економіки не загострює існуючих нерівностей.

У сфері політики та управління все більше акцентують увагу на інклюзивних процесах прийняття рішень. Мова йде про забезпечення того, щоб різноманітні голоси були почуті та взяті до уваги при формуванні політики, і щоб самі політики були розроблені для сприяння рівності та інклюзії. Це можна побачити, наприклад, у спробах забезпечити гендерний баланс у політичному

представництві, або в ініціативах зі збільшення політичної участі маргінальних груп.

Інклюзивна соціокультурна адаптація – це розвиваюча та багатогранна область, яка торкається багатьох аспектів суспільства. В міру того, як ми продовжуємо розглядати складності ХІ століття, потреба в інклюзивній соціокультурній адаптації і можливості, які вона представляє для створення більш справедливих та стійких суспільств тільки продовжуватиме зростати.

Отже, соціокультурна адаптація – це багатоаспектний і динамічний процес, який включає в себе комбінацію психологічного пристосування, навчання нових культурних норм та навичок, переговорів між старими та новими культурними ідентичностями. Це є викликом, але, в той же час, потенційно збагачуючим процесом, який відіграє ключову роль в життях мільярдів в нашому мультикультурному суспільстві.

1.3. Роль менеджера соціокультурної діяльності у створенні інклюзивного хабу

Роль менеджера соціокультурної діяльності у створенні інклюзивного хабу для осіб з нейрорізноманітністю є багатоаспектною та значною. Особи з нейрорізноманітністю, що відноситься до осіб з когнітивними та нейрологічними відмінностями, такими як РАС, РДУГ, дислексія та інші, часто стикаються з унікальними викликами та потребами, які вимагають спеціалізованого розуміння та підтримки. Таким чином, соціокультурний менеджер виступає важливим посередником у сприянні їхньої інтеграції у участі суспільство.

Створення інклюзивного середовища для осіб з нейрорізноманітністю передбачає розуміння, визнання та цінування нейрорізноманітності, яка є ідеєю, що нейрологічні відмінності слід визнавати та поважати як нормальний і позитивний аспект людської різноманітності. Соціокультурний менеджер, зі своїми знаннями та професійними навичками у сфері культурної динаміки та процесів адаптації, відіграє важливу роль у цьому зусиллі.

Одне з основних завдань полягає в тому, щоб забезпечити доступність та придатність середовища, діяльності та послуг, які надаються у хабі для осіб з нейрорізноманітністю. Це може передбачати співпрацю з експертами, такими як психологи та терапевти, щоб зрозуміти специфічні потреби та виклики осіб з нейрорізноманітністю та розробити споруди, програми та послуги, які враховують ці потреби.

Менеджер соціокультурної діяльності також відповідає за створення культури інклюзивності. Це передбачає сприяння свідомості та розуміння нейрорізноманітності серед членів суспільства та створення середовища, яке поважає та цінує індивідуальні відмінності. Це можна досягти за допомогою освітніх семінарів, тренінгів та кампаній з підвищення свідомості, які розвіюють міфи про нейрорізноманітність та підкреслюють унікальні сили та вклад осіб з нейрорізноманітністю.

Більше того, соціокультурний менеджер відіграє важливу роль у сприянні соціальної інтеграції та участі осіб з нейрорізноманітністю в центрі. Це може передбачати створення можливостей для соціальної взаємодії та залучення до громадськості, а також надання підтримки та керівництва, щоб допомогти особам з нейрорізноманітністю орієнтуватися в цих соціальних ситуаціях. Це також може включати захист прав та інтересів осіб з нейрорізноманітністю та забезпечення того, щоб вони мали голос у процесах прийняття рішень у центрі.

Соціокультурний менеджер також виступає як посередник між центром та ширшою громадою. Це передбачає спілкування та співпрацю з різними зацікавленими сторонами, такими як сім'ї, школи, роботодавці та надавачі медичної допомоги, щоб сприяти розумінню та підтримці осіб з нейрорізноманітністю за межами центру. Це також може передбачати захист політик та практик, які сприяють інклюзії та рівності для осіб з нейрорізноманітністю в ширшому суспільстві.

Отже, менеджер соціокультурної діяльності відіграє незамінну роль у створенні інклюзивного центру для осіб з нейрорізноманітністю. За допомогою свого розуміння соціокультурних динамік він сприяє створенню середовища, яке

не лише задовольняє унікальні потреби осіб з нейрорізноманітністю, але також цінує та відзначає їхній унікальний внесок. Ця роль не лише важлива для добробуту та здатності осіб з нейрорізноманітністю діяти самостійно, але також для розвитку більш різноманітного, інклюзивного та розумного суспільства.

Висновок до розділу 1

Соціокультурна адаптація є важливим процесом, який включає засвоєння соціальних норм, звичаїв та традицій і здатність взаємодіяти з новою культурою. Цей процес може відбуватися різними способами, такими як акультурація, акомодация, сегрегація, компроміси або мультикультурна адаптація.

Створення інклюзивних середовищ є важливим для забезпечення рівних можливостей та поваги до всіх людей, включаючи нейродивергентних. Хаби можуть виступати як інструменти для створення таких середовищ і сприяння спільноті, різноманітності та обміну ідеями.

Роль менеджера соціокультурної діяльності важлива в створенні інклюзивних центрів для осіб з нейрорізноманітністю. Їх розуміння соціокультурних динамік та пристосування до них сприяють створенню середовища, яке не тільки задовольняє унікальні потреби таких осіб, але й цінує їхній внесок. Це не тільки важливо для добробуту і самостійності осіб з нейрорізноманітністю, але й для розвитку різноманітного та інклюзивного суспільства.

РОЗДІЛ II

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ

2.1. Розвиток інклюзивної соціокультурної адаптації в Україні

За останні роки Україна зробила значні кроки у напрямку створення інклюзивного соціокультурного середовища. Розвиток інклюзивної освіти та ініціативи по покращенню цифрової доступності істотно прогресували.

Інклюзивна освіта в Україні вважається компонентом гуманітарної політики, що відображає зобов'язання суспільства перед невід'ємними правами людини. Вона розглядається як повага до різноманітності та унікальності кожної людини, надаючи кращу якість освіти для всіх дітей. Це дозволяє закривати потреби кожної дитини в навчанні, включаючи тих, хто має особливі потреби, гарантує їм безпеку та відчуття приналежності до соціуму. У цьому підході учні та їх батьки мають змогу визначати свої освітні цілі, тоді як від вчителів вимагається наявність відповідних кваліфікацій та ресурсів для роботи з усіма учнями.

Прийнятий у 2017 році Закон України «Про освіту» відкрив можливості для впровадження інклюзивних підходів у систему освіти. Міжнародний фонд «Відродження» та «Благодійний фонд Порошенка» співпрацювали в рамках «Ініціативи інклюзивної освіти в Україні», маючи на меті реформувати навчальні заклади, об'єднавши зусилля благодійних організацій з ресурсами державних установ. Ця діяльність була направлена на створення інклюзивної освітньої системи, яка поважає права людини та створює умови для рівних можливостей усіх громадян.

Саме тоді в Україні вперше було виділено значне державне фінансування для створення рівних умов для дітей з особливими освітніми потребами і дітей, що не мають таких потреб. Ці кошти використовувалися для оплати додаткових освітніх послуг, корекційно-розвиткових занять та придбання корекційного обладнання для інклюзивних програм розвитку.

Міністерство освіти спільно з партнерами ініціювало створення інклюзивних ресурсних центрів. Ті центри були розроблені опираючись на Міжнародну класифікацію функцій дітей з особливими потребами. Вони значно відрізнялися від попереднього підходу, що засновувався на Міжнародній класифікації хвороб (його зараз вважають дискриміаційним). Планувалося, що центри будуть доступними територіально. Передбачалося один центр на кожні сім тисяч дітей в районі та на кожні дванадцять тисяч дітей у місті.

Було розроблено та затверджено нову стратегію реформування середньої освіти до 2029 року – «Нову українську школу». Її метою ставили перетворення шкіл на місця, де б враховувалася думка учнів, і де би їх виховували відповідальними громадянами. Стратегія базувалася на педагогіці партнерства, яка б передбачала співпрацю між вчителем, учнем та батьками як з рівними учасниками освітнього процесу.

У рамках Нової української школи кожного вчителя мали навчати працювати з дітьми з особливими освітніми потребами. Обов'язковий курс для всього педагогічного персоналу щодо цієї специфіки був включений в План дій на 2017-2029 роки. Міжнародний фонд «Відродження» також підтримав ініціативу розробити та впровадити новий курс з інклюзивної освіти для студентів педагогічних університетів. Щодо цифрової сфери, Програма розвитку ООН в Україні працювала над сприянням повній інклюзії, цифровому та сталому відновленню.

В Україні існує чимало недержавних організаціями, які займаються питаннями нейронетипових людей. Їх можна назвати конкурентами нашого хабу. Серед них:

- Асоціація «Плеяди». Це організація, яка покликана сприяти соціальній інтеграції та підтримці осіб з РАС в Україні. Пропонує широкий спектр послуг, включаючи психологічну підтримку, консультації для батьків, навчальні програми та тренінги. Також працює над підвищенням обізнаності суспільства щодо РАС та борються за права та інтереси аутичних людей;

- Асоціація «Нейросвіт». Це незалежна громадська організація, яка працює над інтеграцією та підтримкою нейронетипових людей в Україні, зосереджуючись на особах з РАС та ДЦП. Організовує тренінги, конференції, лекції тощо для підвищення свідомості суспільства про розлади аутистичного спектра та ДЦП. Асоціація працює над покращенням умов навчання та розвитку для нейродивергентних осіб, а також надає інформаційну та психологічну підтримку сім'ям;
- Асоціація «Спільність». Організація надає підтримку та розвиток нейродивергентних осіб через різноманітні заходи, включаючи навчальні курси, тренінги, терапевтичні заняття та консультації. Асоціація також працює над усвідомленням та прийняттям різноманітності в суспільстві та виступає за права невронтіпічних людей;
- Центр «Аутизм Поміч». Некомерційна організація, що працює над допомогою дітям та дорослим з РАС та їх сім'ям. Вона надає комплексну підтримку, включаючи психологічну, педагогічну, медичну та соціальну допомогу. Центр організовує індивідуальні та групові заняття, розвиваючі програми та тренінги. Залучається до соціальних проєктів та заходів для просування свідомості про РАС та підтримки аутистичних людей.

Отже, за останні роки Україна здійснила значні кроки у створенні інклюзивного соціокультурного середовища. Були прийняті спрямовані на створення інклюзивного суспільства з рівними можливостями для всіх громадян заходи. Окрім держави, правами нейрорізнаманітних людей займаються громадські організації.

2.2. Розвиток інклюзивної соціокультурної адаптації у світі

Інклюзивна соціокультурна адаптація – це складна і широка область, яку можна розуміти як процес створення різноманітної та привітної обстановки в

суспільстві або організації. Це середовище, в якому особи за будь яких життєвих обставин, будь яких здібностей та ідентичностей відчують себе цінними і можуть повноцінно брати участь у суспільному житті. Концепція має коріння в таких науках як: соціологія, культурологія та психологія і вважається невід'ємною частиною створення рівності та справедливості у соціумі.

Початком розвитку інклюзивної соціокультурної адаптації можна назвати рухи за громадянські права у ХХ столітті. Тоді маргіналізовані на основі раси, гендера та інших ідентичностей групи, боролися за рівні права та можливості. Цей період ознаменував значну зміну в соціальному ставленні до різноманіття, він заклав основу для руху за інклюзію.

У кінці ХХ і на початку ХІ століття акцент на інклюзію почав розширюватися за межі юридичних прав, охоплюючи сферу культури, освіти, дозвілля тощо. Це було обумовлене зростанням усвідомлення соціальних та економічних переваг різноманіття та інклюзії, а також визнанням того, що тільки юридичні права самі по собі не гарантують рівних можливостей.

У сфері освіти, наприклад, з'явилася концепція інклюзії стала пропагувати освіту дітей з інвалідністю в загальноосвітніх класах, а не в окремих спеціальних освітніх установах. Цей тренд був підкріплений підтриманою ЮНЕСКО Саламанською декларацією 1994 року, яка захищала право на освіту для всіх дітей і пропонувала до інклюзію як норму.

У корпоративному світі почали формуватися ініціативи щодо інклюзії, визнаючи цінність і перспективу наявності різних працівників. Компанії почали впроваджувати заходи для приваблення, утримання та просування інклюзивних людей, такі як: гнучкі умови роботи, процеси набору без упередженості, та програми наставництва.

Водночас з'явилася концепція інклюзивного дизайну в архітектурі, визнана необхідність створювати доступні та зручні для якомога більшої кількості людей середовища та продукти. Це включає, наприклад, проектування будівель з пандусами для інвалідних візків та системами брайля або створення веб-сайтів, які доступні для людей з порушеннями зору або слуху.

У останні роки концепція інклюзивної соціокультурної адаптації продовжує розвиватися та розширюватися. Тепер вона охоплює ідею, що всі люди, незалежно від раси, гендеру, сексуальної орієнтації, нейронетиповості чи наявності інвалідності мають бути рівні. Наголошує на системних змінах, бо створення дійсно інклюзивних суспільств вимагає усунення системних бар'єрів та упереджень, а не лише окремих ставлень і поведінки.

Щодо інклюзії нейронетипових осіб, то це досить широка тема. Нейронетиповість чи нейродивергентність – це загальний термін, який стосується таких станів, як РАС, СДУГ, дислексія тощо. Він базується на ідеї, що це природні, хоча й менш поширені варіації в геномі людини, а не патології чи недоліки. Для визнання, підтримки та відзначення цих відмінностей, створюють інклюзивні центри забезпечуючи місця, де нейродивергентні особи можуть почувати себе більш впевнено.

Інклюзивні центри для нейронетипічних людей можуть мати різні формати, включаючи як фізичні, так і віртуальні простори (онлайн-спільноти та мережі). Також вони охоплюють низку ініціатив, таких як навчальні програми, групи підтримки, освітні ресурси та юридичну підтримку.

Інклюзивним центром може бути школа, яка запровадила стверджуючу нейрорізноманіттю навчальну програму. Це може бути використання інклюзивних стратегій навчання, гнучкого навчального середовища та надання додаткової підтримки учням, які її потребують. Подібним чином робоче місце можна вважати інклюзивним центром, якщо воно впровадило політику та практику, які підтримують залучення та успіх нейродивергентних працівників. Такою політикою може бути: гнучкі умови роботи, пристосування для сенсорної чутливості та навчання для всіх працівників, щоб покращити розуміння та прийняття нейродивергенції.

Також інклюзивним центром може бути онлайн-спільнота або мережа, яка забезпечує сприятливе середовище для нейродивергентних людей, де можна ділитися досвідом і отримувати доступ до корисних інформаційних ресурсів.

Цим можуть бути: форуми, групи в соціальних мережах або веб-сайти, присвячені нейродивергенції.

Говорячи про інклюзивні хаби, не можна не розповісти про організації, які відіграють важливу роль у підтримці та захисті інтересів нейродивергентних осіб, підвищенні обізнаності, наданні ресурсів та сприянні інклюзивному та сприятливому середовищу. Серед них:

- Autism Speaks – це відома міжнародна правозахисна організація, яка зосереджена на підвищенні обізнаності про РАС, фінансуванні дослідницьких ініціатив і наданні підтримки особам зі спектром аутизму та їхнім родинам. Вони спрямовані на покращення життя людей з РАС через освіту, пропаганду політики, яка сприяє ранній діагностиці РАС, а також розвиток ресурсів і послуг для людей з РАС;
- Autistic Self Advocacy Network (ASAN) – це організація, якою керують люди з РАС. Вони працюють, щоб захистити права та інтеграцію людей з РАС у суспільство. ASAN сприяє прийняттю та розумінню РАС, протистоїть шкідливим практикам і підтримує самовизначення та автономію людей з РАС;
- ADHD Foundation є британською організацією, яка спеціалізується на наданні підтримки, ресурсів і навчання для осіб із розладом дефіциту уваги з гіперактивністю (РДУГ) та їхніх сімей. Вони спрямовані на покращення обізнаності про РДУГ та доступу до належної підтримки для людей із РДУГ у різних середовищах, таких як: освіта, працевлаштування та охорона здоров'я;
- Dyslexia International – це організація, яка займається підвищенням обізнаності про дислексію, специфічну нездатність до навчання, яка впливає на читання та мову. Вони працюють над покращенням систем освіти та забезпечують ресурсами, навчанням і підтримкою осіб з дислексією. Їх мета полягає в тому, щоб люди з дислексією отримували необхідні втручання та пристосування, щоб досягти успіху в школі та житті;

- Асоціація Туретта Америки прагне надавати підтримку та ресурси людям із синдромом Туретта та тиковими розладами. Вони пропонують освітні програми, групи підтримки та освітню діяльність для покращення розуміння синдрому Туретта та сприяння доступу до відповідної медичної допомоги, лікування та пристосувань для людей із цим захворюванням.

Отже, інклюзивна соціокультурна адаптація - складна та широка область, що передбачає створення різноманітного та привітного середовища, в якому всі особи можуть брати участь на рівних умовах.

Висновок до розділу 2

Розвиток інклюзивної соціокультурної адаптації охоплює різні сфери і вимагає змін у культурних, освітніх та організаційних практиках. Цей процес привертає увагу до значення різноманітності, інклюзії та рівних можливостей, а також до усунення системних бар'єрів. За останні роки в Україні і світі спостерігається значний прогрес у створенні інклюзивного соціокультурного середовища.

В цілому, інклюзивна соціокультурна адаптація сприяє створенню більш справедливого суспільства, де кожна особа має можливість брати участь у соціальному житті та реалізовувати свій потенціал.

РОЗДІЛ III

СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ХАБУ

3.1. Концепція створення інклюзивного хабу

На жаль, сьогодні нейронетипові люди в Україні є достатньо маргіналізованими. Якщо людина народжується з РАС (розлади аутичного спектру), висока вірогідність, що ця людина проживе самотньо і сумне життя. Батьки можуть вважати таку дитину божою карою, просто через те, що їх очікування не співпали з реальністю і їх дитина має трохи по іншому працюючи мозок.

Люди з РДУГ (розлад дефіциту уваги та гіперактивності) також мають проблеми з адаптацією в соціумі, на роботі, у навчанні. Ніхто не хоче підлаштовувати для них ті умови, які були б для них комфортними. Таких людей часто вважають невідповідальними, тими, хто не бажає зосереджувати увагу, не розуміючи, що вони просто не можуть відповідати деяким вимогам. Часто людям з РДУГ дуже важко пояснити, що вони не безвідповідальні.

Проблема в тому, що такі громадяни занадто часто не є інтегрованими в наше суспільство. Вони не почувають себе частиною суспільства і можуть сильно від цього страждати. Їм складно влаштувати повноцінне особистісне життя. Люди їх не хочуть приймати та зрозуміти. Звичайно, якість і рівень життя в нейронетипових людей набагато нижчий, ніж в інших. Такі люди стикаються з проблемами в працевлаштуванні, в соціалізації, та в самореалізації.

Інклюзивний хаб має на меті підтримувати таких людей. Будучи частиною хаба особистість не буде почувати себе самотньо, вона завжди буде мати поряд когось, хто її зрозуміє. Також хаб буде займатися допомогою з пошуком якісної терапії, за потреби, і підтримуватиме в питаннях соціальної інтеграції. Окрім цього, хаб інформуватиме суспільство про нейронетиповість.

Мій хаб буде називатися «Інші Хаб». Його місія: включати нейронетипових людей до соціального життя, допомагати їм в соціокультурній адаптації, надавати психологічну та соціальну підтримку. Він знаходитиметься у Харкові. Його особливості і переваги: перший в Україні хаб для нейронетипічних

людей. В Україні є організації, що захищають права таких людей і надають їм підтримку, але мій хаб буде преподносити себе, в першу чергу, як місце, де тебе просто розуміють, акцентуючи увагу не на проблемах, а на спілкуванні. Там буде дуже приємна атмосфера і культурні події, які будуть цікаві всім (наприклад концерти, стендапи, кінопокази, тощо). Нейронетипові люди не будуть преподноситися як ті, що потребують допомоги, але отримуватимуть її за потреби. Назва «Інші Хаб» про те, що ніхто не «неправильний», про те, що люди можуть бути просто іншими. В хабі працюватиме: декілька менеджерів культури, що організовуватимуть події; психологи, психіатри, соціальні працівники, та юрист допомагатимуть вирішувати проблеми тим, кому це необхідно; бухгалтер; технічні працівники; бармени.

Створення інклюзивного хабу для людей з нейрорізноманітністю базується на розумінні та прийнятті нейрорізноманітності – концепції, що варіації в людському мозку щодо соціальності, навчання, уваги, настрою та інших психічних функцій є нормальними та повинні поважатися.

Інклюзивний хаб має на меті надати безпечне, підтримуюче та доступне середовище, де люди з нейрорізноманітністю можуть процвітати, навчатися та вносити свій вклад на повну потужність. Він визнає унікальні сили та здібності людей з нейрорізноманітністю та прагне їх розширити через інклюзивні практики та ресурси.

Ключові принципи створення такого хабу включають:

- розуміння та прийняття: хаб повинен сприяти створенню середовища, де люди з нейрорізноманітністю відчують себе цінними та потрібними;
- доступність та пристосування: хаб повинен бути розроблений з урахуванням доступності, надаючи пристосування та модифікації за потреби;
- підтримка та ресурси: хаб повинен надавати підтримку та ресурси, адаптованих до потреб людей з нейрорізноманітністю. Цими ресурсами

можуть бути консультаційні послуги, освітні ресурси, кар'єрне керівництво та соціальні підтримки;

- спільнота та співпраця: хаб повинен сприяти почуттю спільноти та співпраці, заохочуючи людей з нейрорізноманітністю працювати разом, обмінюватися своїми досвідами та вчитися один від одного;
- посилення та захист прав: хаб повинен надавати людям з нейрорізноманітністю допомогу в захисті своїх прав та потреб в ширшій спільноті.

Наступна таблиця окреслює ключові компоненти інклюзивного хабу для людей з нейрорізноманітністю, їх цілі та стратегії досягнення їх.

Таблиця 3.1

«Задачі проекту»

Компонент	Ціль	Стратегія
Розуміння та прийняття	Сприяти створенню середовища розуміння та прийняття	Підвищувати обізнаність про нейрорізноманітність серед учасників хабу
Доступність	Забезпечити доступність хабу нейронетипичним людям	Найм кваліфікованого персоналу, що зможе якісно контактувати з різними людьми, виключення дизайну, що може сприяти сенсорній перенагрузці
Підтримка та ресурси	Соціальна підтримка, надання ресурсів для подальшої адаптації у суспільстві	Надати консультації, освітні ресурси, кар'єрне керівництво тощо

Спільнота та співпраця	Сприяти розвитку спільноти хабу	Заохочувати співпрацю та обмін досвідом між учасниками хабу
Посилення та захист прав	Надати навчання захисту прав та активно просувати нейрорізноманітність	Юридичні консультації
Інформування суспільства про питання нейрорізноманітності	Прийняття нейронетипових людей суспільством	Комунікативна діяльність хабу: ведення соціальних мереж, проведення лекцій та подкастів тощо

Отже ми визначилися з основними задачами хабу, головними з яких є створення простору взаєморозуміння та прийняття. Вважаю, що для будь-якого проекту, важливо розуміти сильні та слабкі сторони хабу. Для цього використовуємо SWOT-аналіз.

Таблиця 3.2

«SWOT-аналіз»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Проект є соціальним, що завжди привертає увагу населення і легше фінансується державою, благодійними фондами</p> <p>2. Велика гласність</p> <p>3. Стосується інклюзії, а інклюзія — важливе питання сучасності, яке вимагає бути порушеним</p> <p>4. Несе добро у світ</p>	<p>1. Велика відповідальність</p> <p>2. Не може бути прибутковим</p> <p>3. Для його реалізації необхідно знайти висококласних фахівців, які будуть згодні, можливо, волонтерити</p> <p>4. Висока відповідальність</p>

5. Виборює права людини	
Можливості	Загрози
1. Заохотити всі прошарки населення: різного віку, діяльності, інтересів, місця проживання, статі, національності, релігії, соціальної групи 2. Отримання фінансового забезпечення від держави, благодійних фондів 3. Суспільний резонанс 4. Покращення суспільства 5. Побудова соціального капіталу	1. Проект може отримати забагато критики 2. Можна неправильно сформулювати цілі і цінності проекту, що призведе до хибного розуміння його, до скандалів 3. Неправильне досення інформації до відвідувача 4. Тема може бути для когось болючою

Отже, ми маємо бути обережні у висловлюваннях, так як тема відповідальна, важлива, може бути для когось болючою. Соціальний проект може бути фінансованим державою, але на ньому не можна заробляти, пошук відповідних фахівців може бути дуже складним.

Вважаю, що для того, щоб сприймати проект більш широко, маємо розуміти хто і як може впливати на роботу хабу. Для цього використовуємо методику збору інформації CATWOE.

Таблиця 3.3

«Методика збору інформації CATWOE»

Clients	Нейронетипові люди, їх близькі; всі, кому не байдужі права людини
Actors	Психіатри, нейрофізіологи, психологи, працівники соціальної

	сфери, активісти, що інформують людей про ментальне здоров'я
Transformation	Бездіяльність влади щодо не захисту інтересів всіх прошарків населення, незацікавленість суспільства одне в одному
World View	Введення інклюзії у закладах освіти, на праці, у соціумі, проінформоване до психічного здоров'я суспільство. Захист прав людини на всіх рівнях
Owner	Влада і суспільство
Environmental constraints	Ригідність державних установ та суспільства

Від вирішення нашої проблеми виграють не тільки суспільство виграє бенефіціари, а й суспільство вцілому. Всі виграють від того, що права людини будуть цінуватися так, як повинні.

Можемо зробити висновок, що порушення цього питання є дійсно соціальним, важливим і актуальним. Наслідки діяльності проекту принесуть користь всьому соціуму. Не можна повністю абстрагуватися від якоїсь частини людства, бо ми всі живемо в одному просторі і ми є суспільним цілим.

Для того, щоб визначити аспекти зовнішнього середовища, використовуємо PEST-аналіз. Це допоможе краще розуміти з якими проблемами може зіштовхнутися хаб.

Таблиця 3.4

«PEST- аналіз»

Політичні	Економічні
Влада, що не приймає закон про інклюзію, не піклується про усіх	Інтеграція нейронетипічних людей є дорожчою за інтеграцію

громадян, відрізняючись від життя цілу категорію людей. Не має реформ, які б поліпшили їх становище	нейротипових. Інклюзія, на жаль, потребує додаткових витрат. Брак кваліфікованих спеціалістів у сфері психіатрії і психології, які були б готові займатися питанням, складнощі в фінансуванні їх діяльності
Соціокультурні	Технологічні
Ригідність суспільної думки, небажання рахуватися з інтересами інших	Складнощі адаптування інклюзії в суспільство

Отже, найскладнішим аспектом є економічний. Спеціалісти психічного здоров'я, яких потребує хаб коштуватимуть дорого.

Незважаючи на те, що ми провели вже декілька аналізів, хочу звернутися до методу SMART аби краще заглибитися у розуміння завдань хабу.

Таблиця 3.5

«Метод SMART»

Specific	Створити простір взаєморозуміння і підтримки для нейронетипичних людей, привернути увагу до існування цих людей і їх потреб. Проінформувати суспільство щодо потреби в інклюзії. Наголосити, що кожна людина має право на щастя і соціалізацію
Measurable	Проект досягнув мети, якщо: нейронетипові люди будуть мати

	<p>простір, де почуватимуться комфортно;</p> <p>підвищення обізнаності до нейронетиповості;</p> <p>нейронетипові люди, які раніше мали проблеми з соціалізацією, вирішать це питання хоча б частково;</p> <p>нейронетипові люди будуть легше знаходити роботу і спілкування;</p> <p>відвідувачі хабу отримають психологічну підтримку</p>
Achievable	Створити хаб, який піклуватиметься про права та добробут нейронетипових людей
Realistic	Залучення до спільноти тих, хто цього потребує
Time Bound (timed)	З перших днів існування хабу люди можуть відчутти, що вони не самотні

Отже, головною метою хабу є подолання самотності і надання психологічної підтримки тому, хто цього потребує. Проект має впливати на суспільство поступово, нативно, заохочуючи людей мистецтвом звертати увагу на складні і важливі соціальні проблеми. Розвивати толерантність до інших.

3.2 Комунікаційна стратегія інклюзивного хабу

Комунікаційна стратегія інклюзивного хабу для людей з нейрорізноманітністю є критичною складовою його загальної діяльності. Вона розроблена для того, щоб усі зацікавлені сторони, включаючи людей з нейрорізноманітністю, їхні сім'ї, персонал та ширшу спільноту, були проінформовані, залучені та відчували почуття приналежності.

Просування хабу потребує багатоаспектний підхід, який поєднує традиційні маркетингові стратегії з активним веденням соціальних мереж, щоб досягти широкої аудиторії. Ось деякі ключові компоненти комунікаційної стратегії.

Веб-сайт та SEO. Хаб повинен мати професійний, зручний для користувача веб-сайт, який надає інформацію про його послуги, місію, команду та вплив. Веб-сайт повинен бути оптимізований для пошукових систем (SEO), щоб збільшити його видимість у результатах пошуку. Регулярно оновлюваний контент, такий як блоги або новини, може допомогти покращити SEO та залучити аудиторію.

Соціальні медіа. Хаб повинен активно використовувати соціальні медіа, такі як Instagram, TikTok, YouTube, Twitter, Facebook та LinkedIn. Ці платформи можна використовувати для поширення оновлень, просування послуг, взаємодії з громадою та підвищення обізнаності про нейрорізноманітність. Регулярні пости, інтерактивний контент (наприклад, опитування або вікторини) та прямі події (наприклад, сесії питань та відповідей або вебінари) можуть допомогти збільшити взаємодію. Пример контент-плану на місяць для соціальної мережі Instagram наведені в наступній таблиці.

Таблиця 3.6

«Контент-план»

День 1. Пост-знайомство	День 9. Про проблеми нейронетипових людей	День 17. Пост про стримінг	День 25. Надання ресурсів на безкоштовну психологічну підтримку
День 3. Подробніше по цілі і цінності хабу	День 11. Про інклюзію і її важливість	День 19. Статистичні данні щодо нейронетипових людей у світі	День 27. Пост про сенсорне перенавантаження

День 5. Запрошення на подію в хабі	День 13. Прес-реліз події	День 21. Історія заснування хабу	День 29. Пост для мам нейронетипових людей
День 7. Історія одного з членів хабу	День 15. Інша історія члену хабу	День 23. Анонс подій на тиждень	День 31. Ще одна історія учасника хабу

Email-маркетинг. Хаб може використовувати email-маркетинг для зв'язку зі своєю громадою, поширення оновлень та просування послуг. Наприклад, регулярний бюлетень, персоналізовані листи або автоматизовані послідовності листів для нових передплатників або користувачів послуг.

Взаємодія з громадою. Хаб повинен активно спілкуватися з місцевою громадою за допомогою подій, партнерств та діяльності з привернення уваги. Наприклад, проведення семінарів або конференцій, участь у громадських подіях або фестивалях, партнерство з місцевими підприємствами або організаціями, проведення кампаній з привернення уваги в місцевих школах або громадських центрах.

Зв'язки з громадськістю. Хаб може використовувати стратегії піару для отримання медійного охоплення та збільшення своєї видимості. Наприклад, прес-релізи, медійні події або історії про його вплив на суспільство.

Реклама. В залежності від бюджету, хаб може використовувати платну рекламу для досягнення більшої аудиторії. Це може включати таргетовану рекламу в соціальних мережах (або Google Ads), рекламу від інфлюенсерів, друковану рекламу (брошури та постери, наліпки), зовнішню рекламу (банери) або навіть рекламу на телебаченні.

«Сарафанне радіо». Нарешті, хаб не повинен недооцінювати цю силу. Задоволені члени спільноти, волонтери та партнери можуть бути потужними інфлюенсерами хабу, ділячись своїми позитивними враженнями зі своїми знайомими та допомагаючи привабити нових учасників, волонтерів або донорів.

Ключові елементи комунікаційної стратегії включають:

- прозорість: хаб повинен підтримувати відкрите та чесне спілкування про свою діяльність, цілі та прогрес. Це можна досягти за допомогою регулярних оновлень, бюлетенів та відкритих форумів;
- доступність: вся комунікація повинна бути доступною для всіх, незалежно від їх нейрорізноманітності. Це означає використання ясної, простої мови, надання інформації в різних форматах (наприклад, текст, аудіо, візуальний) та забезпечення доступності фізичних просторів для комунікації.
- залучення: хаб повинен активно залучати всі зацікавлені сторони, шукаючи нових відвідувачів;
- юридична підтримка: хаб повинен використовувати свої комунікаційні канали для захисту прав людей з нейронетиповістю. Також це може включати просування кампаній з підвищення обізнаності про нейрорізноманітність або лобювання змін політики щодо інклюзії;
- співпраця: хаб повинен сприяти створенню співпраці в комунікації, де кожен відчуває себе комфортно, ділячись своїми ідеями та досвідом. Це може включати створення безпечних просторів для обговорення, просування культури поваги та розуміння, а також заохочення комунікації;
- використання технологій. Інклюзивний хаб може використовувати різні цифрові платформи для поширення інформації, збору відгуків та сприяння взаємодії. Наприклад, веб-сайт, канали соціальних медіа. Ці платформи можна використовувати для розповсюдження оновлень, анонсування подій та сприяння дискусіям. Важливо, щоб ці цифрові платформи були доступними та зручними для користувача, враховуючи різноманітні потреби нейрорізноманітних осіб;
- навчання та освіта: для забезпечення ефективного спілкування важливо, щоб всі члени хабу (персонал, волонтери та нейрорізноманітні особи) були оснащені необхідними навичками та знаннями. Наприклад, сесії

навчання з питань освіти з питань нейрорізноманітності, семінари з ефективних технік спілкування та ресурси з розуміння різних потреб та стилів спілкування. Сприяючи культурі навчання, хаб може сприяти розумінню та співчуттю у своїх комунікаціях;

- механізми зворотного зв'язку: регулярний зворотний зв'язок є ключем до постійного вдосконалення комунікації. Хаб повинен створити механізми для збору відгуків від своїх членів та ширшої спільноти. Наприклад, проводити опитування. Зібрані відгуки можна використовувати внесення необхідних коректив у стратегію комунікації;
- партнерства та співпраця: інклюзивний хаб може покращити свої комунікаційні зусилля, співпрацюючи з іншими організаціями, такими як групи захисту нейрорізноманітності, освітні установи та ЗМІ. Ці партнерства можуть допомогти посилити вплив хабу, досягти ширшої аудиторії та отримати нові ідеї.

Ця комунікаційна стратегія розроблена для того, щоб забезпечити інклюзивний хаб для людей з нейрорізноманітністю як приємне, інклюзивне та надихаюче середовище, де кожен може відчувати себе почутим та цінним.

3.3 Економічна стратегія інклюзивного хабу

Економічна стратегія хабу включає декілька ключових компонентів. Це фінансування, розподіл ресурсів, генерація доходів та управління витратами.

Фінансування. Заснування та робота інклюзивного хабу вимагає значних фінансових ресурсів. Фінансові ресурси можна отримати з різних каналів, таких як державні гранти, пожертви від приватних осіб або корпорацій, збір коштів на заходах. Важливо мати добре структурований план для залучення потенційних спонсорів, демонструючи соціальні та економічні переваги хабу.

Розподіл ресурсів. Ефективне використання ресурсів важливе для економічної стійкості хабу. Ресурси включають не тільки фінансові активи, але й людські ресурси, фізичний простір та обладнання. Повинен бути стратегічний

план, використання ресурсів, пріоритетні області, які безпосередньо сприяють місії та цілям хабу.

Генерація доходу. Хоча пожертви та гранти є важливими, хаб також повинен шукати способи генерувати власний дохід. Це може бути через надання платних послуг або продуктів, оренду простору або організацію платних заходів. Ключовим є забезпечення того, що діяльності, які приносять дохід, відповідають місії та цінностям хабу і не порушують його зобов'язання щодо інклюзивності.

Управління витратами. Управління інклюзивним хабом включає в себе різні витрати, включаючи зарплату персоналу, комунальні послуги, витрати на обслуговування та витрати на програми. Повинні бути впроваджені ефективні стратегії управління витратами, щоб контролювати ці витрати. Наприклад, угоди з постачальниками, використання енергоефективних приладів та регулярний перегляд та коригування бюджету.

Партнерства. Утворення партнерств з іншими організаціями також може внести свій вклад у економічну стратегію. Партнерства можуть призвести до спільного використання ресурсів, спільних заявок на фінансування та спільних проєктів, які можуть принести користь хабу з економічної точки зору.

Стабільність. Важливим аспектом економічної стратегії є забезпечення довготривалої стійкості хабу. Це не лише підтримка фінансової стабільності, але й адаптація до змін та викликів часу. Хаб повинен регулярно переглядати та оновлювати свою економічну стратегію, щоб відображати змінні обставини та потреби. Наприклад, диверсифікація джерел фінансування, вивчення нових можливостей для генерації доходу або інвестування в навчання та розвиток персоналу для покращення послуг хабу.

Інвестиції. Хаб також повинен розглянути можливість стратегічних інвестицій, які можуть принести довготривалі переваги. Наприклад, інвестиції в технології для покращення надання послуг, придбання нерухомості для забезпечення постійного місця для хабу або інвестиції в науково-дослідну роботу для інновацій та покращення пропозицій хабу.

Прозорість та відповідальність. Як організація, спрямована на спільноту, інклюзивний хаб має відповідати за прозорість та відповідальність у своїх фінансових операціях. Це включає регулярну звітність про свій фінансовий стан, відкритість щодо джерел фінансування та витрат, а також забезпечення того, що кошти використовуються за призначенням та відповідають місії та цілям хабу.

Залучення спільноти. Хаб також повинен залучати спільноту до своєї економічної стратегії. Це може включати залучення вхідних даних спільноти щодо рішень про бюджетування, ініціатив збору коштів або планів інвестицій. Залучаючи спільноту, хаб може забезпечити, що його економічна стратегія відповідає потребам та інтересам людей, яким він служить.

Фінансове планування. Фінансовий план повинен детально відображати дохід та витрати хабу протягом певного періоду, зазвичай одного року. Він повинен бути реалістичним, базуватися на точних та актуальних фінансових даних, і регулярно переглядатися та оновлюватися. Фінансовий план може допомогти хабу передбачити майбутні фінансові потреби, виявити потенційні фінансові проблеми та приймати обґрунтовані рішення щодо витрат та інвестицій.

Управління ризиками. Хаб також повинен мати стратегію управління ризиками, щоб виявляти, оцінювати та зменшувати фінансові ризики. Це може стосуватися ризиків, пов'язаних з фінансуванням (наприклад, втрата великого донора), витратами (наприклад, непередбачені витрати на обслуговування) або зовнішніми факторами (наприклад, економічні спади). Проактивне управління цими ризиками дозволить забезпечити свою фінансову стабільність та стійкість.

Етичні питання. Як організація, спрямована на спільноту, інклюзивний хаб також повинен враховувати етичні питання у своїй економічній стратегії. Це може включати забезпечення справедливих зарплат для персоналу, закупівлю товарів та послуг від етичних постачальників, та управління фондами таким чином, щоб воно відповідало цінностям хабу та очікуванням його спільноти.

Інфраструктура та обладнання. Інклюзивному хабу потрібне фізичне місце для роботи. Це може бути окрема будівля або спільне простір з іншими

організаціями. Вартість цього залежатиме від розміру, місця розташування та характеру простору. Хабу також потрібне офісне обладнання, таке як комп'ютери, принтери та меблі, а також спеціалізоване обладнання для надання послуг, наприклад, асистивні технології для людей з нейрорізноманітністю.

Штат. Хабу потрібно наймати працівників для надання послуг, управління операціями та підтримки його діяльності. Це можуть бути працівники, які надають послуги (наприклад, терапевти, консультанти або соціальні працівники), керівництво та адміністративний персонал, а також спеціалісти (наприклад, збирач коштів або прес-секретар). Вартість цього залежатиме від кількості та типу працівників, їх зарплати та будь-яких додаткових вигод або доплат.

Постійні витрати. У хабу також будуть постійні витрати, такі як комунальні послуги, обслуговування, страхування та постачання. Ці витрати будуть варіюватися в залежності від розміру та характеру операцій хабу. Вартість оренди або іпотечних платежів, комунальних послуг, обслуговування та страхування слід врахувати в бюджеті.

Витрати на персонал. Хабу потрібно наймати персонал для надання своїх послуг. Це можуть бути координатори послуг, соціальні працівники, адміністративний персонал та керівництво. Вартість зарплат, пільг та навчання слід включити в бюджет. В Україні середня зарплата соціального працівника становить близько 400 доларів на місяць, тоді як менеджер у некомерційній організації може отримувати близько 1000 доларів на місяць.

Обладнання та технології. Хабу потрібне різне обладнання та технології для надання своїх послуг. Це можуть бути комп'ютери, програмне забезпечення, офісні меблі та спеціалізоване обладнання для інклюзивних послуг. Вартість придбання, обслуговування та модернізації цього обладнання слід включити в бюджет. Наприклад, хороший офісний комп'ютер може коштувати від 500 до 1000 доларів.

Витрати на розвиток. Хабу може також потребувати інвестицій у діяльність, спрямовану на розвиток, таку як підвищення кваліфікації,

дослідження та інновації, а також маркетинг та просування. Ці витрати залежатимуть від обсягу та характеру цих дій.

Витрати на маркетинг. Хабу потрібно інвестувати в маркетинг та залучення коштів, щоб залучити користувачів послуг, донорів та партнерів. Це може включати вартість реклами, заходів, розробки веб-сайту та кампаній зі збору коштів.

В наступній таблиці наведено приблизні оцінки витрат хабу. Ціни можуть залежати від багатьох факторів і знімюватися кожного дня.

Таблиця 3.7

«Витрати»

Категорія витрат	Опис	Приблизна вартість у \$
Постійні витрати	Оренда або іпотека, комунальні послуги, обслуговування, страхування	3000 (на місяць)
Обладнання	Комп'ютери, програмне забезпечення, офісні меблі, спеціалізоване обладнання	20000
Персонал	Зарплати, премії, бонуси	30000 (на місяць)
Маркетинг	Реклама, заходи, веб-сайт	5000 (на місяць)

Висновки до розділу 3

Третій розділ роботи був присвячений концепції створення хабу, його комунікаційній та економічній стратегіям. Було проаналізовано сильні та слабкі сторони, можливості та ризики, зроблено комунікаційний та фінансовий плани роботи хабу.

ВИСНОВКИ

У цій роботі було досліджено соціокультурну адаптацію і розроблено план створення інклюзивного хабу для нейронетипових людей. Актуальність роботи зумовлена важливістю створення безпечного простору для тих, хто цього потребує. Було охарактеризовано тема інклюзивності і її важливості у сучасному світі.

Ми визначили, що соціокультурна адаптація є важливим процесом, який включає засвоєння соціальних норм, звичаїв та традицій нової культури і взаємодію з нею. Цей процес може мати різні форми, такі як акультурація, акомодация, сегрегація, компроміси або мультикультурна адаптація.

Важливо враховувати, що інклюзивна соціокультурна адаптація – це процес, який повинен займатися не лише фізичною доступністю, але й соціальною і культурною інтеграцією всіх людей, незалежно від їхніх особливостей, здібностей та статусу в суспільстві. Це означає створення таких умов, які б дозволяли кожній людині брати участь у всіх аспектах життя – в освіті, роботі, культурному житті, політичному процесі та інших сферах.

Інклюзивна соціокультурна адаптація передбачає визнання та повагу до різних культур, ідентичностей та потреб людей. Вона покликана створити безбар'єрне середовище, де кожна людина може відчувати себе прийнятою, цінною та важливою для суспільства. Це означає, що потрібно працювати над усуненням стереотипів, дискримінації та нерівності, а також забезпечувати рівні можливості для всіх.

Я описала, чому для створення інклюзивного соціокультурного середовища, яке забезпечує рівні можливості та повагу до всіх людей, включаючи нейродивергентних, важливо розглядати роль хабів як інструментів для створення таких середовищ і сприяння спільноті, різноманітності та обміну ідеями.

Створення інклюзивних середовищ є важливим для забезпечення рівних можливостей та поваги до всіх людей, включаючи нейродивергентних. Хаби

можуть виступати як інструменти для створення таких середовищ і сприяння спільноті, різноманітності та обміну ідеями.

Створення інклюзивного хабу для нейрорізноманітних осіб є важливим кроком у визнанні нейрорізноманітності. Це підтверджує важливість створення безпечних, підтримуючих та надихаючих середовищ для всіх членів суспільства, де кожен індивід може вчитися, розвиватися, спілкуватися з іншими та процвітати.

Комунікаційна стратегія хабу виявилася ключовою для підвищення свідомості про нейрорізноманітність і сприяння послугам хабу. Це свідчить про важливість активного використання різних каналів комунікації, включаючи соціальні медіа та громадські заходи, щоб досягти широкого кола осіб і груп.

Економічна стратегія хабу підкреслює важливість планування та управління ресурсами. Це включає в себе забезпечення фінансування, ефективне управління ресурсами і забезпечення стійкості послуг хабу, що служить важливим аспектом соціокультурної адаптації.

Концепція інклюзивного хабу для людей з нейрорізноманітністю є важливим кроком у напрямку створення справедливого та рівноправного суспільства. Вона визнає, що різноманітність людських мозків є природною і приймає цю різноманітність як цінність. Намагаючись змінити навколишнє сприйняття нейрорізноманітних осіб, цей хаб надає їм можливість розвиватися та бути активними учасниками суспільства.

Інклюзивний хаб для людей з нейрорізноманітністю ґрунтується на концепції прийняття, визнання різноманіття та розумінні нейрологічних відмінностей як природних варіацій людського мозку. Важливим аспектом є також створення інклюзивних просторів та програм, які сприяють соціальним зв'язкам та участі в спільноті. Такий хаб для людей з нейрорізноманітністю є важливою ініціативою, яка сприяє прийняттю, розумінню та інклюзії людей з нейрорізноманітністю.

Майбутнє інклюзивної соціокультурної адаптації передбачає продовження росту і розвитку. З ростом різноманітності суспільств і швидкими змінами

технологій, виникає ще більша потреба в інклюзії та вирішенні пов'язаних з нею проблем.

В подальшому висновку, соціокультурна адаптація представляє собою цілісний та колективний процес, який вимагає спільних зусиль на різних рівнях суспільства. Наголос на інклюзивності, використання різноманітності, сприяння діалогу та співпраці, а також забезпечення стійкості – все це важливо для сприяння соціокультурній адаптації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Українське суспільство на порозі третього тисячоліття. (1999). Київ.
2. Українське суспільство 1992 – 2002 (соціологічний моніторинг) / За ред. Н. В. Паніної. (2003). Київ.
3. Савощенко А. С. Інфраструктура товарного ринку: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 336 с.
4. Міністерство освіти і науки України. «Андрій Вітренко: школа має швидко пристосовуватися до індивідуальних потреб дітей та адаптовувати діяльність до нових викликів». [Електронний ресурс]. Код доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/andrij-vitrenko-shkola-maye-shvidko-pristosovuvatisya-do-individualnih-potreb-ditej-ta-adaptovuvati-diyalnist-do-novih-viklikiv>.
5. Миронов Ю. Б., Крамар Р. М. Основи рекламної діяльності. Навч. посібник. - Дрогобич: Посвіт, 2007. – 108 с.10. Циганкова Т.М., Петрашко Л.П., Кальченко Т.В. Міжнародна торгівля: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2001. — 488 с.
6. Методологія, теорія і практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Зб. наук. Праць. (2002). Харків.
7. Лук'янець Т. І. Маркетингова політика комунікацій: навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2003. – 524 с.
8. Кредісова А. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. / За заг. ред. А. І. Кредісова. - К.: ВІРА-Р, 2002. - 552 с.
9. Іванишин, В., & Радевич-Винницький, Я. (1994). Мова і нація. Дрогобич.
10. Закон України "Про освіту". 5 вересня 2017 р. Відомості Верховної Ради України, 2017, № 35, С. 255.
11. Головаха, Є. І. (1997). Суспільство, що трансформується. Досвід соціологічного моніторингу в Україні. Київ.

12. Антонюк Я. М., Шиндировський І. М. Організація виставкової діяльності: навч. посіб. - Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 327 с.
13. Wiley Online Library: Sociocultural Adaptation and Psychological Adjustment of International Students in China: The Role of Social Support. Published in 2014. Wiley.
14. Ward, C., & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, Elsevier.
15. Ward, C. (2022). Critical Reflections on Sociocultural Adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*.
16. Vogl, C. (2016). *The Art of Community: Seven Principles for Belonging*. Berrett-Koehler Publishers; 1st edition.
17. Tyner, A. R. (2022). *The Inclusive Leader: Taking Intentional Action for Justice and Equity*. American Bar Association.
18. Taylor & Francis Online: Sociocultural Adaptation and Well-being of Local Residents: A Study on the Impact of Hainan Free Trade Port Policy in China. Published in 2021. Taylor & Francis.
19. Stone, C. (2015). *The Urban Farmer: Growing Food for Profit on Leased and Borrowed Land*.
20. Squires, V.R. et al. (2021). "Towards a Theory of Socio-Cultural Sustainability: A Case Study of the Riverina, New South Wales." *Sustainability Science*, 16(6), 1709-1722.
21. SpringerLink: Sociocultural Adaptation of Expatriate Employees and Their Spouses in the Context of an International Assignment: A Bibliometric Analysis and Literature Review. Published in 2021. Springer.
22. *Spectrum Journal of Innovation, Reforms*. (2022). To the question of the effectiveness of socio-cultural adaptation of children with special needs.
23. Silberman, S. (2015). *NeuroTribes: The Legacy of Autism and the Future of Neurodiversity*. Publisher.

24. Scarce, R. (2007). *Creating Sustainable Communities: Lessons from the Hudson River Region*.
25. Roggema, R. (2016). *Sustainable Urban Agriculture and Food Planning*.
26. ResearchGate: *Sociocultural Adaptation to Climate Change in Coastal Communities: An Example of Uruguayan Artisanal Fisheries*. Published in 2021. ResearchGate.
27. Patterson, K., Grenny, J., McMillan, R., & Switzler, A. (2012). *Crucial Conversations: Tools for Talking When Stakes Are High*. McGraw-Hill Education.
28. Parker, P. (2018). *The Art of Gathering: How We Meet and Why It Matters*. Penguin Random House.
29. Nerenberg, J. (2018). *Divergent Mind: Thriving in a World That Wasn't Designed for You*. HarperOne.
30. Nelson, D.R. et al. (2022). "Sociocultural Adaptation to Climate Change: An Examination of Two Australian Cases." *Environmental Sociology*, 8(1), 81-96.
31. Milton, D., Magiati, I., & Lawson, W. (Eds.). (2020). *The Neurodiversity Reader*.
32. Miller, D. (2017). *Building a StoryBrand: Clarify Your Message So Customers Will Listen*. HarperCollins Leadership.
33. Miazzo, F., & Minkjan, M. (2017). *Farming the City: Food as a Tool for Today's Urbanization*.
34. Madsen, D.Ø. et al. (2022). "The Role of Sociocultural Dimensions in Sustainable Development: A Cross-National Study of the Clash of Civilizations." *Sustainable Development*, 30(2), 378-394.
35. MacMillan, I. C., & Thompson, J. D. (2013). *The Social Entrepreneur's Playbook, Expanded Edition: Pressure Test, Plan, Launch and Scale Your Social Enterprise*. Wharton School Press; Expanded ed. edition.
36. Loreman, T., Deppeler, J., & Harvey, D. (2014). *Inclusive Education: A Practical Guide to Supporting Diversity in the Classroom*.

37. Lettice, F. et al. (2021). "Sociocultural Adaptation in Urban Agriculture: Insights From Three Case Studies." *Journal of Sustainable Agriculture*, 45(5), 477-494.
38. La Piana, D. (2008). *The Nonprofit Strategy Revolution: Real-Time Strategic Planning in a Rapid-Response World*. Fieldstone Alliance.
39. Kim, A. J. (2000). *Community Building on the Web: Secret Strategies for Successful Online Communities*. Peachpit Press.
40. Heath, C., & Heath, D. (2007). *Made to Stick: Why Some Ideas Survive and Others Die*. Random House.
41. Grandin, T. (2013). *The Autistic Brain: Helping Different Kinds of Minds Succeed*. Houghton Mifflin Harcourt.
42. Gilbert, R. M. (2019). *Inclusive Design for a Digital World: Designing with Accessibility in Mind*. Apress.
43. *Frontiers: Sociocultural Adaptation to Innovation and Climate Change in European Urban Agriculture: A Scoping Review*. Published in 2021. Frontiers Media SA.
44. Dirksen, J. (2016). *Design for How People Learn*. New Riders.
45. Charvet, S. R. (2019). *Words That Change Minds: The 14 Patterns for Mastering the Language of Influence*. Institute for Influence.
46. Cavicchi B.; Hegnes A. W. «Sociocultural Adaptation in Urban Agriculture: A Scoping Review on the European Context» [Electronic resource]. *Frontiers*. 2023. Vol. 10. Article 821431. Access mode: Full. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fsufs.2021.701160/full>.
47. Brown, J. (2017). *Inclusion: Diversity, The New Workplace & The Will To Change*. Publisher.
48. Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*.
49. Brisset, C., Safdar, S., Lewis, J. R., & Sabatier, C. (2010). Psychological and sociocultural adaptation of university students in France: The case of

- Vietnamese international students. *International Journal of Intercultural Relations*, Elsevier.
50. Bochner, S. (2019). *Culture Shock and Sociocultural Adaptation*.
51. Block, P. (2008). *Community: The Structure of Belonging*. Berrett-Koehler Publishers.
52. Bell, J., Masaoka, J., & Zimmerman, S. (2010). *Nonprofit Sustainability: Making Strategic Decisions for Financial Viability*. Jossey-Bass; 1st edition.
53. Ayoko, O. B., Zhang, Y., & Nicoli, J. (2022). Conflict and socio-cultural adaptation: the mediating and moderating role of conflict communication behaviors and cultural intelligence. *The International Journal of Human ...*, Taylor & Francis.
54. Armstrong, T. (2012). *Neurodiversity in the Classroom: Strength-Based Strategies to Help Students with Special Needs Succeed in School and Life*.
55. Armstrong, T. (2011). *The Power of Neurodiversity: Unleashing the Advantages of Your Differently Wired Brain*. Publisher.
56. Arli, D., Pekerti, A. A., Kusumansondjaja, S., et al. (2023). The mediating effect of sociocultural adaptation and cultural intelligence on citizens and migrants: Impact on perceptions of country images. *International Journal of ...*, Elsevier.
57. «Нейрорізноманіття вказує на те, що немає правильних і неправильних людей.» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.google.com/amp/s/hromadske.radio/podcasts/yak-zrozumity-autyzm/neyroriznomanitnist-vkazuie-na-te-shcho-nemaie-pravyl-nykh-i-nepravyl-nykh-liudey-anastasiia-stepula/amp>.
58. «ІнклюзіОН:2022. Культура на території війни.» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nakipelo.ua/inkliuzion-2022-kultura-na-terytorii-vijny/>.
59. «Виставка дитячого інклюзивного малюнку «Золоті ворота.»» [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://uwcfoundation.com/ua/blagotvoritelnost-v-ukraine/konkurs-zolot%D1%96-vorota-rezultati>.

60. «SMART – аналіз». [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://uk.m.wikipedia.org/wiki/SMART>.